

Kuntalain (410/2015) mukaan kuntalaisten hyvinvoinnista huolehtiminen on kunnan perustehtävä. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) velvoittaa kunnan edistämään asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä. Kunnalla on ensisijainen vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä siltä osin kuin tämä tehtävä kytkeytyy kunnan muihin lakisääteisiin tehtäviin.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämällä kavennetaan hyvinvointi- ja terveyseroja, ylläpidetään ja parannetaan hyvinvointia, terveyttä, osallisuutta ja toimintakykyä, ehkäistään syrjäytymistä, osattomuutta, tapaturmia ja sairauksia. Yhteistyötä eri toimialojen ja toimijoiden välillä tulee tehdä laaja-alaisesti ja yksilöllisiin palvelutarpeisiin vastaten niin arjessa kuin vapaa-ajalla arvokkaan kohtaamisen periaatteella.

Peruspalveluiden ennaltaehkäisevässä työssä on laaja vastuu eri toimijoilla ja yhteistyötä tulee tehdä maakunnan hyvinvointialueen kanssa (kunnille ja hyvinvointialueille on sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annettun lain 6 ja 7 §:ssä säädetty yhteistyövelvoite hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä). Kunnan kumppaneita hyvinvoinnin edistämisessä ovat myös vapaaehtoiset, yhteisöt, järjestöt, yritykset ja seurakunnat, jotka järjestävät kuntalaisille aktiviteetteja ja tapahtumia. Ennaltaehkäisevällä työllä voidaan vähentää raskaiden, pitkäaikaisten ja kustannuksia lisäävien korjaavien palveluiden käyttöä.

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä määrää, että kunnan on seurattava kuntalaisten elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja väestöryhmittäin. Terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä kunnassa tulee raportoida valtuustolle vuosittain, minkä lisäksi valtuustolle on kerran valtuustokaudessa valmisteltava laajempi hyvinvointikertomus ja hyvinvointisuunnitelma. Laaja hyvinvointikertomus on työväline hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen suunnitteluun, seurantaan, raportointiin ja arviointiin. Kunnan on toimitettava hyvinvointikertomus ja -suunnitelma hyvinvointialueelle ja julkaistava se julkisessa tietoverkossa.

Parkanon kaupungin laajaa hyvinvointikertomusta vuosilta 2017-2020 ja -suunnitelmaa vuosille 2021-2025 on valmisteltu sähköisen hyvinvointikertomustyökalun avulla hyvinvointityöryhmässä talven 2023-2024 aikana. Hyvinvointikertomustyö jakaantuu kertomusosaan, jossa kuvataan hyvinvoinnin tilaa edeltävältä valtuustokaudelta vuosilta 2017-2020 sekä suunnitelmaosaan vuosille 2021-2025, johon on kuvattu painopisteet, tavoitteet ja toimenpiteet hyvinvoinnin parantamiseen tulevaisuudessa, ja joiden tulisi ohjata kaupungin hyvinvointityötä.

Voidaan todeta, että Parkanon kaupunki on edellisinä vuosina selvinnyt kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen velvoitteesta kohtuullisesti erittäin haastavassa taloudellisessa tilanteessa sekä palveluiden muutospaineeissa. Indikaattorimittarit osoittavat Parkanon kaupungin sijoittuvan Pirkanmaalla ja valtakunnallisesti "keskelle". Hyte-kerroin on valtakunnallisesti hyvää keskitasoa. Väestön vanheneminen,

koulutetun työvoiman saanti sekä kustannusten ja taloustilanteen vaihtelu ovat tehneet päätöksenteosta ja sopeutumisesta tilanteeseen kuitenkin haastavaa. Maailmanlaajuiset ongelmat koronatilanteesta, sotatilanteet eri maissa ja niiden myötä energiakriisi ovat vaikuttaneet kaikkien kuntalaisten elämään ja niiden seurauksia on arvioitava, jotta voidaan tehdä kuntalaisia tukevia toimenpiteitä. Talouden sopeuttamistoimien vaikutusarviointi on tärkeää sekä kohdennettava hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen resursseja niille, jotka eniten sitä tarvitsevat terveyserojen kaventamiseksi ja korjaavien palveluiden tarpeen välttämiseksi.

Parkanon kaupunginvaltuusto on vahvistanut hyvinvointisuunnitelman painopisteet 11.12.2023 suunnitelmaluonnoksen esittelyn yhteydessä ja työtä on jatkettu sen pohjalta. Hyvinvointisuunnitelman painopisteet on laadittu kaupungin strategian sekä Pirkanmaan alueellisen hyvinvointisuunnitelman painopisteiden pohjalta, ja ne tukevat strategian toteuttamista. Painopisteiden tavoitteiden ja toimenpide-ehdotusten valinnassa sekä tunnuslukujen eli indikaattoreiden ja mittareiden valinnassa on tarkasteltu myös aiempia strategian laadinnan yhteydessä tehtyjä kuntalaiskyselyitä ja kuultu nuorisovaltuustoa.

Laajaan hyvinvointikertomukseen sisältyvän suunnitelman lisäksi hyvinvointityötä toteutetaan useiden poikkihallinnollisten hyvinvointiohjelmien ja -suunnitelmien kautta, joista osa on kunnille lakisääteisiä, kuten lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, ikääntyvien hyvinvointisuunnitelma, mielenterveys- ja päihdesuunnitelma sekä yhdenvertaisuussuunnitelma.

Edellä mainittujen suunnitelmien laadinnassa ja päivityksissä tulisi ottaa huomioon hyvinvointityölle asetetut painopisteet ja niiden toteutumisesta voidaan raportoida vuosittain laaditussa hyvinvointiraportissa. Hyvinvointikertomusosa tuottaa myös seurantatietoa suunnitelmien, ohjelmien ja tehtyjen toimenpiteiden vaikutuksista eli hyvinvointipolitiikan onnistumisesta sekä paikallisista ilmiöistä. Painopisteitä, tavoitteita ja toimenpiteitä on hyvä tarkentaa vuosittaisen hyvinvointiraportin yhteydessä, jos tarkasteltavien mittareiden ja indikaattoreiden perusteella asia huomataan tarpeelliseksi. Painopisteiden toimenpide-ehdotukset tulisi huomioida talousarvio- ja tilinpäätösmenettelyssä sekä kerran valtuustokaudessa tarkastuslautakunnassa.

Hyvinvointiryhmä laatii vuodesta 2023 oman vuosittaisen hyvinvointiraportin.

Liitteenä Parkanon kaupungin laaja hyvinvointikertomus vuosilta 2017-2020 ja -suunnitelma vuosille 2021-2025

Hyvinvointiryhmä pyytää sivistyslautakuntaa hyväksymään laajan hyvinvointikertomuksen vuosilta 2017-2020 ja hyvinvointisuunnitelman vuosille 2021-2025.

Valmistelijat: hyvinvointikoordinaattori Anne Perälä, p. 040 7186 823
vapaa-aikatoimen ohjaaja Elisa Vahosalmi, p. 044 7865 516

Esittelijä

Sivistysjohtaja Ville Paldanius

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta hyväksyy osaltaan laajan hyvinvointikertomuksen vuosilta 2017-2020 ja -suunnitelman vuosille 2021-2025 ja lähettää kaupunginhallitukselle ja edelleen valtuustolle hyväksyttäväksi kyseisen asiakirjan.

Käsittely

Päätös Hyväksyttiin yksimielisesti.

Kaupunginhallitus 06.05.2024 § 138
756/00.01.02.00/2023

Liitteenä
Parkanon kaupungin laaja hyvinvointikertomus vuosilta 2017-2020 ja -
suunnitelma vuosille 2021-2025

Valmistelijat: hyvinvointikoordinaattori Anne Perälä, p. 040 7186 823
vapaa-aikatoimen ohjaaja Elisa Vahosalmi, p. 044 7865 516

Esittelijä Kaupunginjohtaja Aki Viitasaari

Päätösehdotus Kaupunginhallitus hyväksyy osaltaan laajan hyvinvointikertomuksen
vuosilta 2017-2020 ja -suunnitelman vuosille 2021-2025 ja lähettää
edelleen valtuustolle hyväksyttäväksi kyseisen asiakirjan.

Käsittely

Päätös Hyväksyttiin yksimielisesti.